

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

Zakon Br. 2004/10

O ELEKTRIČNOJ ENERGIJI

Skupština Kosova

Na osnovu ovlašćenja koje mu je dato Rezolucijom 1244 (1999) Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija od 10 Juna 1999,

Uzimajući u obzir Uredbu Privremene Administracije misije Ujedinjenih Nacija na Kosovu (UNMIK) Br. 1999/1 od 25 Jula 1999 godine, o ovlašćenjima privremene administracije na Kosovu;

Na osnovu ovlašćenja koja su data Privremenim Institucijama Samouprave Uredbom UNMIK-a Br.2001/9 od 15 Maja 2001, O Ustavnom Okviru Privremenih Institucija Samouprave naročito poglavlje 5.1 (d) i 9.1.26 (a) i dalje,

Imajući u vidu rezervisana ovlašćenja Specialnog Predstavnika Generalnog Sekretara na osnovu Poglavlja 8.1 (r) Ustavnog Okvira,

Imajući u vidu potrebu za uspostavljanjem standarda i uslova za jedan integrisani sistem proizvodnje, prenosa, distribucije, snabdevanja i trgovine električne energije na način kako bi se postigao razvoj jednog konkurentnog i pouzdanog tržišta električne energije;

Ovim usvaja sledeće:

ZAKON O ELEKTRIČNOJ ENERGIJI

Glava 1
OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovaj zakon uspostavlja i uređuje uslove za vršenje aktivnosti proizvodnje, prenosa, distribucije, isporuke, trgovine, izvoza, uvoza i tranzita električne energije; funkcionisanje elektroenergetskih sistema i organizaciju tržišta električne energije.

Član 2

Ciljevi ovog zakona su:

- a). da dostiže razvoj jednog konkurentnog i pouzdanog tržišta električne energije;
- b). da garantuje uslove za sigurnu, pouzdanu, efikasnu i trajnu isporuku električne energije;
- c). uvek kad je tehnički i ekonomski opravdano, da osigura da svi zadnji potrošači imaju univerzalnu uslugu, što je pravo da se snabdevaju sa jednom odredjenom količinom električne energije na Kosovu, sa razumnim cenama.

Član 3

3.1. Kako bi se postigao cilj ovog zakona pojedini izrazi imaju sledeće značenje :

“zavisne usluge” podrazumevaju sve neophodne usluge za funkcionisanje sistema prenosa i distribucije;

“pomoćne mreže” podrazumevaju sve mreže za kontrollu, regulisanje, zaštitu, komunikaciju i informisanje, neophodne za efikasno funkcionisanje prenosnih i distributivnih mreža;

“uverenje o poreklu” podrazumeva ispravu izdatu od Regulatornog Ureda za Energiju, koja dokazuje korišćenje obnovljivih izvora električne energije ili otpada za proizvodnju električne energije;

“direktna linija” znači, liniju električne energije koja povezuje jednu izoliranu lokaciju proizvodnje sa jednim izoliranim klijentom; ili jednu liniju električne energije koja povezuje jednog proizvođača električne energije sa jednim preduzećem za neposrednu opskrbu za njihova postrojenja, zavisnim preduzećima ili podobnim potrošačem;

“dispečer” podrazumeva neophodne delatnosti za cirkulaciju, prenos, uvoz ili izvoz električne energije u sistem električne energije, kako bi obezbedio prilagođavanje proizvodnje električne energije sa njegovom potrošnjom;

“distribucija” podrazumeva raspodelu električne energije srednjeg ili niskog napona radi dostavljanja do potrošača, ali ne uključujući isporuku;

“Operator sistema distribucije” podrazumeva jedno pravno ili fizičko lice koji je odgovoran za rukovanje, obezbeđuje održavanje, ako je neophodno, razvoj jednog sistema distribucije u jednoj odredjenoj oblasti. Takođe, kada je to moguće, u međupovezanosti sa drugim sistemima, da obezbeđuje da sistem ispunjava potrebe za distribuciju električne energije;

“distribucijska mreža” podrazumeva kombinaciju linija električne energije i drugih jedinica električne energije srednjeg i niskog napona koje služe za distribuciju električne energije;

“preduzeće električne energije” znači jednu poslovnu organizaciju koja obavlja jednu ili više aktivnosti proizvodnje, prenosa, distribucije, isporuke i trgovine sa električnom energijom na osnovu dozvole koju je izdala Regulatorni Ured za Energiju;

“lokacija električne energije” znači: jednu centralu za proizvodnju električne energije, kao i mreže i njegove zavisne instalacije; prenosne mreže i njihove stanice za

transformaciju, sistemi za distribuciju; koji su direktno povezani sa opremom klijenta; povezana kola kao i direktne linije.

“**kvalifikovani potrosac**” je potrosac koji je slobodan da kupuje elektricnu energiju od snabdevaca po sopstvenom izboru;

“**izvoz elektricne energije**” znaci prenos elektricne energije od Kosova u drugim mestima van Kosova, u smislu da u isto vreme, elektricna energija bude primljena u trecim mestama.

“**konacni potrosac**” je potrosac koji kupuje elektricnu energiju za svoje potrebe;

“**proizvodnja**” je proizvodnja elektricne energije.

“**među-veze**” podrazumeva opremu za vezu sa električnim sistemima;

“**među-povezani sitem**” znači jedan broj sistema za prenos i distribuciju koji su međusobno povezani preko jednog ili više među'veza;

“**uvoz elektricne energije**” podrazumeva uzimanje elektricne energije u Kosovo ili od trecjeg mesta koja se prenosi od Kosova ili trecjeg mesta;

“**EKK**” znači Elektroenergetska Korporacija Kosova sa boravištem na Kosovu i sa sedištem u Prištini.

“**uredaj za merenje**” znaci instrument koji upisan u registar overenih mernih postrojenja na Kosovu i koji se upotrebljava u proces snabdevanja elektricnom energijom;

“**MW**” znači megavat koja podrazumeva jedinicu za merenje snage proizvodnih kapaciteta elektricne energije.

“**organizovano trziste**” znaci organizovan skup transakcija i poslovnih veza u trziste elektricne energije gde je mesto, vreme, i metod izvođenja transakcija i ustanovljenje poslovnih veza su poznati za javnost i koji su prethodno obavljani u trzisnim pravilima;

“**proizvođač**” znači fizičko ili pravno lice koji proizvodi električnu energiju;

“**javna isporuka-slabdevanje**” znači prodaja elektricne energije od javnog isporučioca - slabdevača ne-kvalifikovanim kupcima;

“**uzajmnost**” uslovi za pristup u mrežu u trecjoj drzavi su uzajmni sa onim na Kosovo i da jedan privilegisan proizvodzac smatra se privilegisan u oba ucesnica sistema.

“**snabdevanje**” korisnici sistema trgovina, tranzit, prenos, mreza prenosa, operator sistema prenosa, vertikalno integrisano preduzeca;

“ **korisnici sistema** “ znaci fizicka ili pravna lica koji slabdevaju ili su slabdevani iz sistema distribucije ili prenosa;

“**trgovina**” znaci kupo-prodajne transakcije izvršene na osnovu licence od strane trgovaca;

“**tranzit**” znaci transport elektricne energije preko jedne nacionalne granci ali bez proizvodnje ili potrosaj u toj drzavi;

“**prenos**” znaci prenos elektricne energije na izvandredno visokom naponu i na visokom naponu medzu povezanog sistema u ciju dostavljanja potrosacu ili distribueru ali ne ukljucujuci slabdevanje.

“**prenosna mreza**” znaci kombinacija linija elektricne energije i energetskih uredaja visokog napona koji služe za prenos elektricne energije;

“**Operator sistema prenosa**” znači fizičko ili pravno lice koji je odgovorno za rukovođenje, obezbeđenje i održavanje sistema prenosa i njegovih međuveza sa drugim sistemima i za dugoročno osiguranje sistema kako bi ispunio razumne potrebe za prenos električne energije;

“**Vertikalno integrisano preduzeće**” podrazumeva preduzeće električne energije koja obavlja najmanje jednu funkciju prenosa ili distribucije i najmanje jednu od funkcija proizvodnje ili snabdevanja električnom energijom;

3.2. Ostali pojmovi u ovom zakonu, imaju značenje kao što je navedeno u Zakonu o Energetici, ili Zakonu o Regulativi Energije.

Glava 2 SISTEM ELEKTRIČNE ENERGIJE

Član 4

4.1. Sve lokacije električne energije na Kosovu treba da budu povezane i da deluju u okviru jednog jedinstvenog sistema električne energije sa zajedničkim ciljem da proizvode, prenose distribuiraju i neprekidno isporučuju električnu energiju.

4.2. Sistem električne energije na Kosovu deluje paralelno sa sistemima električne energije Albanije i drugih zemlja na Regionalnom tržištu električne energije, čiji sistemi električne energije ispunjavaju bezbedne kriterijume priznate od Evropske Unije.

Glava 3 PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Član 5

Proizvodnja električne energije obavljaće se od preduzeća električne energije koja imaju licencu za proizvodnju ili od fizičkih i pravnih lica koji su izuzeti iz obaveze za posedovanjem licence prema Zakonu o Energiji.

Član 6

Proizvodjač električne energije ima pravo:

- a). da koristi izvore energije za koje smatra da su pogodne za proces proizvodnje u njegovim električnim centralama, pod uslovom da korišćenje pomenutih izvora budu u saglasnosti sa rezultatima, tehničkim karakteristikama i uslovima za zaštitu čovekove sredine koji su propisani u licenci ;
- b). da povežu njihove centrale za proizvodnju sa prenosnim i distributivnim mrežama u skladu sa propisanim uslovima u ovom zakonu i drugim odgovarajućim propisima;
- c). da zaključe ugovore o prodaji električne energije u skladu sa propisanim uslovima u ovom zakonu, i pravilima donetim od Regulatornog Ureda za Energiju, operatera mreže i tržišnih operatera;
- d). da isporučuje električnu energiju putem njegovih prenosnih i distributivnih mreža;
- e). da prima naknadu koja mu pripada na osnovu prihvaćenih ugovora;

Član 7

Proizvođač električne energije je dužan:

- a). da ispunjava sve uslove koji su propisani u licenci za izvršenje njegovih proizvodnih aktivnosti, ako se to traži licencom;
- b). da postupa na osnovu odgovarajućih tehničkih pravila utvrđenih od operatera mreza, uključujući i Kod Mreže;
- c). da poštuje propise koji su u vezi sa zaštitom čovekove sredine i da stalno kontroliše svoje aktivnosti u vezi sa zaštitom čovekove sredine;
- d). da se opremi sa odgovarajućom opremom za merenje električne energije koja ulazi u mreži;
- e). da ispunji sve ostale obaveze koje mogu da proizilaze iz ovog zakona, drugih zakona i relevantnih propisa.

Član 8

Od proizvođača sa instalisanom snagom elektrane preko 5 MW koja postoji i koja je u funkciji na dan proglašenja ovog zakona tražice da prodaje elektricnu energiju proizvedenu od te elektrane kod javnog isporučioaca po regulisanoj ceni ako javnom isporučiocu to treba.

Član 9

Shodno članu 8, proizvođač može prodati elektricnu energiju proizvedenu od njega, ili kapaciteta njenih elektrana po slobodno ugovorenoj ceni:

- a). domaćim kvalifikovanim potrošačima putem dvostranog ugovora koristeći obavezne usluge Operatora Sistema za Prenos;
- b). domaćim trgovcima, putem dvostranog ugovora koristeći obavezne usluge Operatora Sistema za Prenos;
- c). kvalifikovanim potrošačima ili trgovcima;
- d). u lokalnom ili regionalnom tržištu električne energije;
- e). javnim isporučiocima -snabdevačima, ukoliko se potražnja potrošača za električnom energijom povećala iznad opšteg ugovorenog kapaciteta svih proizvođača u skladu sa članom 8.

Clan 10

10.1. Preduzeća energije koja proizvode električnu energiju koristeći obnovljive izvore energije ili otpadke ili ko-proizvodnju, koja proizvode električnu energiju i grejanje u jednom posebnom energetskom objektu, imaju pravo da dobiju uverenje o poreklu od Regulatorne Ureda za Energiju.

10.2. U uverenje o poreklu, Regulatorni Ured za Energiju:

- a). proveriće kapacitet električne centrale koja koristi obnovljive izvore energije i otpadke kao pogodan izvor za proizvodnju;
- b). određuje rokove za podnošenje informacija i izveštaja za Regulatorni Ured za Energiju.

10.3. Javni snabdevač daje prednost električnoj energiji za koju je izdato uverenje o poreklu, pod uslovom da troškovi te električne energije ne povećaju cenu električne energije do jednog nepopdrzivog nivoa na Kosovu.

10.4. Od javnog isporucioca zatražice se da kupuje po regulisanoj ceni celi iznos električne energije za koju je izdato uverenje o poreklu za zadovoljavanje potreba potrošnje na Kosovu izuzev bilo kog iznosa za koji je proizvođač zaključio ugovor u skladu sa odredbama ovog zakona. Regulatorni ured za energiju, može da nadoknadi troškove javnom snabdevaču, preko jedne posebne tarife za usluge operatora prenosnog sistema.

Član 11

11.1. Proizvođači električne energije sa obavezama javnih usluga obavezni su da drže rezerve goriva u dovoljnim količinama kako bi izdržali neprekidnu i sigurnu proizvodnju električne energije ili posebne rezervne proizvodne kapacitete električne energije kako bi klijentima obezbedio sigurnu isporuku.

11.2. Vrstu i minimalni nivo uskladištenog rezervnog goriva ili posebnog kapaciteta za proizvodnju propisće Odgovorno Ministarstvo za Energiju.

Glava 4 PRENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE

Član 12

12.1. U roku od šesdeset (60) dana, nakon objavljivanja ovog zakona Vlada Kosovo ce imenovati pravno lice kao kandidata za Operatora Mreze Prenosa za obavljanje prenosa električne energije. Kandidat ce zatražiti licencu od Regulatornog Ureda za Energiju u roku od 90 dana od datuma njegovog imenovanja od Vlade.

12.2. Kada Operator Mreze Prenosa je deo vertikalno integrisane preduzece, bice nezavisan od aktivnosti koje nisu vezane za prenos u smislu pravne forme, organizacije ili davanje odluka.

12.3. Radi obezbedjenja nezavisnosti Operatora Sistema Prenosa, važiće sledeći kriterijumi:

- a). ona lica koja su odgovorna za rukovodjenje Operatora Sistema Prenosa ne mogu da učestvuju u strukturi kompanije bilo kojeg energetskog preduzeća odgovornog, direktno ili indirektno, radi svakodnevnog izvršenja proizvodnje, distribucije i snabdevanja sa električnom energijom;
- b). treba da se preduzmu odgovarajuće mere kako bi se obezbedilo da su uzeti u obzir stručni interesi odgovornih lica za rukovodjenje sa Operatorom Sistema za Prenos na taj način kako bi bili sigurni da su oni sposobni da deluju nezavisno;
- c). Operator Sistema Prenosa ima pravo da efektivno donosi odluke, bez obzira od integrisanog elektroenergetskog preduzeća, u vezi sa neophodnom imovinom za funkcionisanje, održavanje i razvoju mreže;
- d). Operator Sistema Prenosa doneće i Regulatorni Ured usvaja program saglasnosti u kojem će se predvideti mere za isključenje diskriminatornih ponašanja i koji će obezbediti njegovo adekvatno rukovodjenje. Program treba da odredi specifične obaveze koje zaposleni treba da ispune. Jedan godisnji plan koji ce propisati preduzete mere, bice podnosjen od lica ili nadležan organ za nadzor i ispravnost programa Regulatornom Uredu za Energiju.

Član 13

13.1. Operatori Sistema Distribucije odgovorni su:

- a). za operaciju, osiguravajući održavanje sigurnog, i po potrebi razvijanje mreža prenosa i njegovu međupovezanost sa drugim mrežama u cilju obezbeđenja sigurnosti snabdevanja;
- b). za upravljanje tokovima energije na mrežu prenosa, uzimajući u obzir razmene sa drugim međupovezanim mrežama, i održavanje ravnoteže;
- c). za osiguranje svih potrebnih pomoćnih usluga;
- d). za obezbeđenje operatora bilo kog drugog sistema sa kojim je povezan njegov sistem, sa dovoljnim informacijama da se osigura efikasna operacija, koordiniran razvoj i međupovezanost međupovezanog sistema;
- e). obezbeđenje ne-diskriminacije između kategorija korisnika ili korisnika sistema;
- f). za davanje informacija korisnicima sistema koje su njima potrebne za efikasan pristup sistemu;
- g). odašiljanje proizvodnje i određivanje među-poveznika;
- h). za izradu smernice predviđanja u skladu sa postupcima propisanim u Zakonu o Energiji;
- i). za organizaciju preliminarne studije o mogućnosti izgrade novih kapaciteta prenosa, objekata, i postrojenja uz odgovarajuće tehničke, ekonomske, i finansijske studije;
- j). za izradu i obavljanje kratko-ročnih i dugo-ročnih planova za proširenje i modernizaciju mreže prenosa;
- k). za pripremanje svake druge godine, na osnovu regionalnih potreba, liste novih kapaciteta prenosa i međupovezanih električnih linija neophodne za zadovoljavanje potreba na Kosovo;
- l). za obavljanje drugih potrebnih delatnosti za unapređenje svojih studija predviđene ovim zakonom.

13.2. Najkasnije 90 dana nakon što Regulatorni Ured za Energiju izdaje licensu, Operator Mreže Prenosa dostaviće Regulatornom Uredu za Energiju za usvajanje Mrežni Kod koji će, između ostalog:

- a). će propisati tehnička pravila kojima se utvrđuju minimalni tehnički nacrti i operacioni uslovi za priključenje na mrežu i međupovezanost i operacija sa drugim mrežama;
- b). će identifikovati ekonomske kriterijume za odašiljanje i korišćenje među-poveznika uzimajući u obzir neophodno pouzdanost snabdevanje;
- c). će propisati primenu postupaka za operisanje mreža u nepredviđenim slučajevima.

13.3. Mrežne Kode će biti objavljene; obezbedice inter-operativnost mreža; bice objektivne i ne-diskriminirajuće; i bice primene na objektivan i nediskriminatoran način.

Član 14

Pri odasiljanju proizvodnih kapaciteta, Operator Mreže Prenosa može dati prednost proizvodnjim postrojenjima koja koriste obnovljive izvore energije ili otpadaka ili kombinovane proizvodnje struje i grejanja.

Član 15

15.1. Operator Mreže Transmisije snabdevace sa energijom koju upotrebljava za obavljanje svojih aktivnosti u skladu sa objektivnim, ne-diskriminatornim i trzisnim postupcima.

15.2. Pravila usvojena od Operatora Mreže Prenosa za ravnotežu sistema električne energije bice objektivne, transparentne i nediskriminatorne, uključujući pravila za opterećenje korisnika sistema za energetska neravnotežu.

15.3. Uslovi i rokovi, uključujući pravila i tarife, za obezbeđenje uslugama operatora mreže prenosa bice utvrđene na efikasan i ne-diskriminirajući način. Pravila i tarife podlezu usvajanju od Regulatornog Ureda za Energiju i bice objavljene.

Član 16

16.1. Operator Mreže Prenosa neće otkriti poverljive informacije dobijene u toku vršenja svojih poslovnih aktivnosti, i neće otkriti informacije o svojim aktivnostima koje mogu biti korisne ako budu otkrivene na diskriminatorni način.

16.2. Bez obzira na stav 1. Regulatorni Ured za Energiju može zatražiti da Operator Mreže Prenosa otkrije poverljive poslovne informacije ako je to neophodno za obavljanje svojih funkcija, ovlašćenja i obaveza.

Glava 5 DISTRIBUCIJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Član 17

17.1. U roku od 60 dana, nakon objavljivanja ovog zakona Vlada Kosova postaviće pravno lice da bude kao kandidata za Operatora Sistema Prenosa. Kandidat treba da se prijavi za licencu u Regulatornom Uredu za Energiju u roku od 90 dana od njegovog postavljenja od strane Vlade.

17.2. Kada Operatora Sistema Prenosa je deo vertikalno integrisanog preduzeća, on treba da je nezavistan od drugih aktivnosti koje nisu u vezi sa prenosom u smislu pravne forme, svojine, organizacije i donošenja odluka.

17.3. U cilju obezbeđenja nezavisnosti operatora sistema distribucije, treba da se ispune najmanje sledeći kriterijumi:

- a). lica koja su odgovorna za rukovođenje operatora sistema za distribuciju ne mogu da učestvuju u strukturama kompanije jednog preduzeća električne energije koja je odgovorna, direktno ili indirektno, za svakodnevno operisanje sa proizvodnjom, prenosom ili snabdevanjem električne energije;

- b). treba da se preduzmu odgovarajuće mere kako bi se obezbedilo da su uzeti u obzir stručni interesi odgovornih licat za rukovodjenje Operatora Sistema Distribucije na taj način kako bi bili sigurni da su oni sposobni da deluju nezavisno;
- c). Operater Sistema Distribucije ima pravo da efikasno donosi odluke, bez obzira od integrisanog elektroenergetskog preduzeća, u vezi sa neophodnom imovinom za funkcionisanje, održavanje i razvoju mreže. Glavna kompanija može da usvoji godišnji finansijski plan predložen od strane Operatera Sistema Distribucije i da obuhvati maksimalni nivo duga;
- d). Operator Sistema Distribucije doneće program saglasnosti, koji će usvojiti Regulatorni Ured za Energiju u kojem će se predvideti mere za isključenje diskriminatornih ponašanja i koji će obezbediti njegovo adekvatno rukovodjenje. Program treba da odredi specifične obaveze koje zaposleni treba da ispune, i lice ili odgovorni organ za rukovodjenje programa podnosiće godišnji izveštaj Regulatornom Uredu za Energiju i mere koje su s tim u vezi preduzete.

Član 18

18.1. Operatori Sistema Distribucije odgovorni su:

- a). za održavanje sigurnog sistema distribucije električne energije, pouzdanog i efikasnog u njihovoj zoni obračajući pažnju na zaštitu čovekove sredine;
- b). za obezbedjenje ne-diskriminacije između korisnika mreže ili kategorije vrste korisnika mreže, posebno u korist jedne filijale ili akcionara;
- c). za snabdevanje korisnika sistema sa informacijama koja su neophodna radi njihovog efikasnog pristupa u sistemu;
- d). za planiranje razvoja distributivne mreže, uzimajući u obzir efikasne mere energije ili raspodeljenu proizvodnju koja može da zadovolji potrebu za modernizacijom ili zamenu kapaciteta električne energije;
- e). izrada i objavljivanje kratkoročnih i dugoročnih planova za razvijanje mreže distribucije i koordiniranje tih planova sa opštinama;
- f). studija ekonomskog razvoja i prospekti izmene potreba u svoju teritoriju;
- g). pomoć opštinama za pripremu svojih planova i programa i strategiju razvoja;
- h). pružanje sadržaja svojih kratkoročnih i dugoročnih planova na raspolaganje operateru mreže prenosa.

18.2. Operater mreže distribucije obezbediće energiju koju koristi za izvršenje svojih funkcijama po transparentnim, ne-diskriminatornim i na tržištu osnovoanim postupcima.

Član 19

19.1. Operator Sistema Prenosa ne treba da otkrije poverljivu informaciju u toku vršenja svog poslovanja i treba da spreči informacije o svojim aktivnostima od njihovog otkrivanja na diskriminatoran način, koje mogu biti od koristi u komercijalnom smislu.

19.2. Uprkos stavu (1) ovog člana, Rregulatorni Ured za Energiju može zahtevati od Operatora Sistema za Prenos poverljivu informaciju koja je neophodna za izvršenje njegovih funkcija, ovlašćenja i zadataka.

Glava 6

SNABDEVANJE I TRGOVINA SA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Član 20

20.1. Snabdevanje električnom energijom je aktivnost prodaje ili preprodaje električne energije zadnjim potrošačima.

20.2. Snabdevanje električnom energijom treba da se obavlja od javnog snabdevača, trgovaca, i proizvođača.

Član 21

21.1. Javni snabdevač je preduzeće koja ima licencu da vrši javno snabdevanje sa električnom energijom.

21.2. U skladu sa svojom licencom javni snabdevač ima pravo da:

- a). prodaje, po izuzetnoj osnovi, električnu energiju ne-kvalifikovanim potrošačima sa regulisanim cenama i tarifama, uskladu sa rokovima i uslovima licence;
- b). da kupuje kapacitete i električnu energije od jednog instaliranog kapaciteta iznad 5MW od proizvođača koji su povezani u prenosnoj i distributivnoj mreži;
- c). da kupuje kapacitete i električnu energije od drugih proizvođača po ne-regulisanim cenama;
- d). da uvozi kapacitete električnu energije kada se potreba potrošača za električnom energijom povećava iznad ugovorenog kapaciteta;
- e). da izvozi kapacitete i električnu energije kada se potreba potrošača za električnom energijom smanji iznad ugovorenog kapaciteta;
- f). da fakturiše i da ispostavi račune za naplatu potrošačima;
- g). da razmatra žalbe potrošača;

21.3. Javni snabdevač zaključice Sporazum o Kupovini Električne Energije (SKEE) sa proizvođačima električne energije. SKEE obuhvatiće sledeće odredbe:

- a). nivo snabdevanja;
- b). tehnološke uslove i kvalitet snabdevanja;
- c). šemu o snabdevanju i prijemu;
- d). odgovornost za snabdevanje i prijem;
- e). kazne za povredu bilo koje ugovorene odredbe;
- f). plaćanja ili garancija o plaćanju za snabdevanje.

21.4. Godišnji ugovori detaljno će se definisati u dugoročnim Sporazumima o Kupovini Električne Energije, i utvrdiće cenu i druge elemente za ispunjavanje predvidjenih obaveza.

21.5. SKEE zaključice se najmanje za 1 godinu i najviše za 5 godine sa mogućnošću obnavljanja.

21.6. Odredbe SKEE u skladu sa ovim članom biće predmet usvajanju i kontrole od strane Regulatornog Ureda za Energiju.

21.7. Bilo koji ugovor zaključen sa EKK pre stupanja na snagu ovog Zakona biće ponovno dogovoren ne kasnije od 2 godine od dana proglašenja ovog Zakona.

Član 22

22.1. Snabdevanje će vremenom biti konkurentna delatnost i sva kvalifikovana preduzeća, mesna ili strana mogu podneti i dobit licencu za snabdevanje radi pružanja usluga potrošačima u skladu sa utvrdjenim kriterijumima od Regulatornog Ureda za Energiju.

22.2. Ministarstvo odgovorno za Energiju propisaće uslove za određivanje kvalifikovanih potrošača u uputstvu o izvršavanju koji će biti donet najkasnije do 31 Januara svake godine. Kriterijumi uključice potrošnju i srazmeru troškova energije i cenu za te proizvode i usluge.

22.3. Potrošač može dobiti status kvalifikovanog potrošača na osnovu javnog nadmetanja kojeg objavljuje Regulatorni Ured za Energiju svake godine.

22.4. Kvalifikovani potrošač ima mogućnost da bude snabdeven od javnog snabdevača u skladu sa postupcima utvrdjenim od strane Regulatornog Ureda za Energiju.

22.5. Kvalifikovani potrošač obavestiće preduzeće za prenos unapred o ugovoru o snabdevanju sa električnom energijom koji će potpisati, u skladu sa uslovima i postupcima donetim u Trgovačkom Kodu izdat od tržišnog operatora i usvojen od strane Regulatornog Ureda za Energiju.

Član 23

23.1. Trgovac električne energije je lice koji poseduje licence za trgovinu sa električnom energijom.

23.2. Rokovi i uslovi licence za trgovinu biće utvrdjeni od strane Regulatornog Ureda za Energiju u kojima će se tražiti da trgovac ima dobar ugled i sklopljene ugovore o kupovini, koji podržavaju njegovu trgovinu.

23.3. Na osnovu ove licence, trgovac ima pravo da :

- a). da prodaje kapacitete i električnu energiju jednom kvalifikovanom potrošaču sa neregulisnim cenama;
- b). da kupuje kapacitete i električnu energiju od proizvođača sa neregulisnim cenama;
- c). da proda i kupuje kapacitete i električnu energiju od drugih trgovaca sa neregulisnim cenama;
- d). da kupuje kapacitete i električnu energiju od javnih snabdevača sa neregulisnim cenama ako se potreba potrošača smanji ispod ugovorenog kapaciteta;
- e). da uvozi i izvozi električnu energiju;
- f). da fakturiše i da ispostavi račune za naplatu proizvođačima kvalifikovanim potrošačima i trgovcima;
- g). da razmatra žalbe potrošača;

23.4. Trgovac električne energije treba da podnosi finansijsku garanciju za pokrivanje transakcija koje će on potpisati. Zahtevi o obrazcu, vrsti i iznosu finansijske garancije utvrdiće se u Trgovačkom Kodu.

Član 24

24.1. Svi proizvođači i preduzeća za snabdevanje sa električnom energijom koja su osnovana na Kosovu mogu da osiguraju snabdevanje za svoje prostorije, svoje filijale, i kvalifikovane potrošače preko direktnih linija.

24.2. Svi povlašćeni proizvođači na Kosovo imaju pravo da se snabdevaju preko direktnih linija od proizvođača i jednog preduzeća za snabdevanje sa električnom energijom ako je to ekonomski i tehnički moguće.

24.3. Dozvole za izgradnju direktnih linija biće odobrene od Regulatornog Ureda za Energiju na osnovu unapred objavljenih tehničkih kriterijuma Trgovačkog Koda koji su u vezi sa sigurnošću, efikasnošću, i integritetom prenosne i distributivne mreže.

Glava 7 PRISTUP TREĆIH LICA

Član 25

25.1. Operater mreže prenosa i operater mreže za distribuciju dozvoliće proizvođačima, snabdevačima, i kvalifikovanim potrošačima pristup u mreži za prenos i distribuciju na osnovu utvrdjenih pravila Regulatornog Ureda za Energiju i pravilima i postupcima o operateru mreža.

25.2. Cene za korišćenje mreža biće predložena od relevantnih operatera mreža jednom godišnje koje će podsticati efikasnost i uzimati u obzir prosečan iznos za poslednjih 12 meseci. Tarife biće usvojene od Regulatornog Ureda za Energiju i biće objavljene od strane operatera odgovarajućeg sistema.

Član 26

26.1. Operater mreže prenosa i operater mreže za distribuciju može odbiti pristup u prenosnoj i distributivnoj mreži samo ako postojeći kapaciteti nisu dovoljni, i nedostatak kapaciteta se obrazlaže na osnovu sigurnosti snabdevanja, urednošću ili kvalitetom snabdevanja, uzimajući u obzir sva primenljiva pravila.

26.2. Razlozi za odbijanje na osnovu stava (1) ovog člana navešće se u pismenom izveštaju zajedno sa osnovnim činjenicama, i dostaviće se trećoj strani koja zahteva da zaključi ugovor za pristup u mreži.

26.3. Svako lice kojem je odbijen pristup u mreži ili koji se protivi propisanim uslovima za pristup u mreži može podneti žalbu Regulatornom Uredu za Energiju koji donosi odluku u skladu sa utvrdjenim propisima u Zakonu o Regulativi Energije.

Glava 8 **ORGANIZOVANO TRŽIŠTE**

Član 27

27.1. U roku od 60 dana nakon objavljivanja ovog zakona, Vlada Kosova, na konkurentnim osnovama izabracé jedno pravno lice, kao kandidata da postane operator tržišta. Kandidat će konkurisati za licenciju kod Regulatornog Ureda za Energiju, u roku od 90 dana, od dana njegovog imenovanja od strane Vlade.

27.2. Kada je tržišni operator deo jednog vertikalnog integrisanog preduzeća, biće samostalan od aktivnosti koje se ne odnose na prenos njegove pravne, imovinske, organizacione i odlučujuće forme, i neće učestvovati u proizvodnji ili trgovini. Može biti isto preduzeće kao operator mreže.

27.3. Operator tržišta biće odgovoran za ekonomsko menažiranje ealektro-energetske mreže i preduzeće kupo-prodajno menažiranje električne energije, na osnovu uslova utvrđenim ovim zakonom. Odgovornosti će obuhvatiti:

- a). evidenciju i čuvanje dosija svih ugovorenih odnosa, koji sadrže obostrane obaveze između tarifnih snabdevača i potrošača;
- b). prijem (tenderskih) ponuda za snabdevanje električnom energijom;
- c). primenu procedura tendera;
- d). informisanje učesnika na tržištu i operatora prenosnog sistema o procesu sporazuma, planiranja i pristupa u mreži, bazirajući se na sporazumima i ceni preostale energije;
- e). prijem informacija od operatora sistema prenosa, koji se odnose na regulisanje potrebnih izmena, bazirajući se na tehničke kapacitete i svaku vanrednu situaciju u mreži prenosa i distribucije;
- f). odlučivanje poslednje cene za energiju, za svaki specifikovni vremenski period i informisanje svih strana učesnike tržišta;
- g). formiranje računarske mreže za trgovinu, do krajne postignute cene, kao i davanje informacija o operaciji generatora i proizvodnog kapaciteta, za svaki vremenski period; i
- h). javna informisanja za nove trendove na tržištu za jedan vremenski interval.

27.4. Tržišni operator izvršiće svoje zadatke, na osnovu transparentnih, objektivnih i samostalnih načela.

27.5. U roku od 120 dana, od dana kada Regulatorski Ured za Energiju izdaje licencu za tržišni operator, tržišni operator će podneti Regulatorskom Uredu za Energiju na usvajanje tržišna pravila, kojima se utvrđuju pravila i pravilnike za participaciju na tržištu električne energije.

Član 28

28.1. U cilju održavanja Ravnoteže u organizovanom tržištu, proizvođači, trgovci, javni snabdevači i kvalifikovani potrošači mogu da zaključe ugovore za prodaju električne energije sa:

- a). lokalnim licima u zemljama članicama u EU;
- b). registrovanim licima jednog mesta sa kojima je Kosovo zaključio sporazum na osnovu snage jednog međunarodnog sporazuma za uzajamnu primenu zakonodavstva EU-a.

28.2. Stav 28.1 ovog člana primeniće se kada:

- a). proizvođači, trgovci, jedan javni snabdevač i povlašćeni proizvođači kojima je priznato pravo da se bave slobodnom trgovinom sa električnom energijom u skladu sa zakonom jedne druge zemlje;
- b). na osnovu uslova o reciprocitetu, zakon druge zemlje obezbeđuje mogućnost za slobodnu trgovinu sa električnom energijom sa kvalifikovanim potrošačim tog mesta.

Glava 9 SLUŽBA ZA SNABDEVANJE

Član 29

29.1. Svaki krajnji potrošač ima univerzalno pravo da se snabdeva sa električnom energijom ako je to tehnički i ekonomski moguće.

29.2. Krajnji potrošač ima pravo da zaključi ugovor sa jednim snabdevačem električne energije na osnovu pravila koja je propisao Regulatorni Ured za Energiju.

29.3. Snabdevanje krajnjih potrošača sa električnom energijom vršiće se u skladu sa opštim uslovima o snabdevanju koje je propisao Regulatorni Ured za Energiju na osnovu Zakona o Regulativi Energije.

Član 30

30.1. Preduzeće za prenos ili distribuciju treba da priključi svakog potrošača ili proizvođača koji:

- a). ima električni uređaj koji je postavljen na granici njegove svojine koji ispunjava tehničke i operacionalne potrebe o zahtevanim kriterijumima o sigurnosti;
- b). ispunjava uslove da se poveže u prenosnu ili distributivnoj mreži;
- c). potpisao je pismeni sporazum sa preduzećem za prenos ili distribuciju o ceni za priključenje.

30.2. Preduzeće za distribuciju može da priključi jednog potrošača koji se nalazi na teritoriji jednog drugog preduzeća za distribuciju ako dobije pismenu saglasnost od Regulatornog Ured za Energiju i ako je u opštem interesu potrošača.

30.3. Uslovi za priključak u prenosnu ili distributivnu mrežu urediće se i biće objavljeni u Mrežnom Kodu ili Kodu o Distribuciji koji će biti usvojeni od Regulatornog Ureda za Energiju.

Član 31

31.1. Potrošači ili proizvođači tretirani u Članu 25 ovog zakona nemaju pravo da se priključe ako nisu ispunili uslove za priključenje ili ako priključak dovodi do poremećaja snabdevanja, ili ako priključak nameće velike troškove snabdevaču..

31.2. Jedno preduzeće za električnu energiju može privremeno da odbije da priključi jednog potrošača ili proizvođača u mrežu ako zaključi da su njegovi uređjaji, oprema, ili kada mreža ne ispunjava tehničke norme ili druge uslove propisane u tehničkom kodu. Potrošač ili proizvođač treba da bude pismenim putem obavešten o razlozima ovog odbijanja.

Član 32

32.1. Snabdevači mogu privremeno da obustave snabdevanje sa električnom energijom na osnovu okolnosti koje su propisane u Zakonu o Regulatoru Energije i Opštim Uslovima o Snabdevanju.

32.2. Snabdevači imaju pravo da isključe potrošača zbog neplaćanja, u skladu sa pravilima i propisima donetim od Regulatornog Ureda za Energiju i majuci u vidu zaštitu siromašnih lica od isključenja u zimskom periodu.

32.3. Snabdevači mogu jednom potrošaču da obustave snabdevanje sa električnom energijom sa ili bez prethodnog upozorenja u skladu sa pravilima koji su utvrđeni u Zakonu o Regulativi Električne Energije.

Glava 10 MERENJE I FAKTURISANJE

Član 33

33.1. Električna energija koja se koristi od zadnjih potrošača meri se komercijalnim mernim uređjajima koji treba da se postavi što je bliže moguće na granici svojine potrošača u skladu zahtevima propisanim u Kodu za Merenje.

33.2. Operator mreze za prenos ili distribucije za propisaće tip, broj i mesto za instaliranje komercijalnog mernog uređjaja kao i odgovarajuću kontrolu i način komuniciranja.

33.3. Operator mreze za prenos ili distribucije ili distribuciju instaliraće komercijalni merni uređjaj. U slučaju kada usvojene tarife omogućavaju jednom broju potrošača da biraju vrstu i tip komercijalnog mernog uređjaja, preduzeće za prenos ili distribuciju treba da instalira komercijalni merni uređjaj koji odgovara izboru potrošača i isto se treba ustanoviti pismenim putem.

Član 34

34.1. Komercijalni merni uređjaji za merenje električne energije biće vlasništvo i pripadaće preduzeću za prenos ili distribuciju.

34.2. Na zahtev potrošača i na njegov račun može da se instalira dodatni uređjaj za merenje i potrošnju električne energije.

34.3. U slučaju bilo koje razlike u merenju između uređaja za merenje na osnovu stava (1) i (2) ovog člana iznad prihvatljivog nivoa o tačnosti, potrošač ima pravo da zahteva odgovarajućeg stručnjaka određenog od Regulatornog Ureda za Energiju kako bi utvrdio tačnost merenja.

Član 35

35.1. Potrošači treba da plate račune za potrošenu električnu energiju i dati će im se širok izbor za mogućnost plaćanja radi namirenja svojih računa.

35.2. Uslovi i postupci fakturisanja, računi za isplatu utvrdiće se u Opštim Uslovima o Snabdevanju sa Električnom Energijom koje će doneti Regulatorni Ured za Energiju u skladu sa Zakonom o Regulatoru Energije.

Glava 11 POGRANIČNI PRENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE

Član 36

36.1. Uvoz i izvoz električne energije obavljaće preduzeća električne energije koja imaju licencu za ove aktivnosti.

36.2. Lice koji poseduje licencu za izvoz ili uvoz električne energije treba da informiše Regulatorni Ured za Energiju za svaki sklopljeni ugovor o pograničnom snabdevanju sa električnom energijom. Regulatorni Ured za Energiju može zabraniti primenu ugovora o snabdevanju sa električnom energijom u roku od dve nedelje nakon prijema najave o ugovoru.

36.3. Ako Regulatorni Ured za Energiju ne može dati odgovor u roku koji je specifikovan u stavu (2) ovog člana, Regulatorni Ured za Energiju može obustaviti primenu ovog ugovora u roku ne dužem od 4 nedelje.

36.4. Bez obzira na stav (1) i (3) proizvođači mogu slobodno da izvoze električnu energiju i kvalifikovani potrošači mogu slobodno da uvoze električnu energiju za svoje potrebe.

36.5. Regulatorni Ured za Energiju može zabraniti primenu ugovora o pograničnom snabdevanju sa električnom energijom ako je prekršen princip reciprociteta ili ako je stabilnost sistema električne energije ugrožena.

Član 37

37.1. Tranzit električne energije može se obaviti od jednog preduzeća električne energije koja ima licencu za ovu aktivnost.

37.2. Kad se zahteva od jednog međunarodnog sporazuma koji je zaključen sa Kosovom, korisnik licence izvršiće tranzit električne energije preko mreže za prenos na osnovu uslova i na način kako je utvrđeno u ugovoru ili u sporazumu ili u skladu sa odredbama Mrežnog Koda.

Glava 12 PRELAZNE ODREDBE

Član 38

38.1. U roku od godinu dana od dana objavljivanja ovog zakona, sistemski operatori za prenos i distribuciju, instaliraće merne aparate za svaki potrošač koji je uključen u njihov sistem i koji poseduje mernu opremu od dana stupanja na snagu ovog zakona.

38.2. Obaveza sistemskih operatora za kupovinu merne opreme od potrošača, prema stavu 38.1. neće važiti ukoliko sistemski operator instalira svoju opremu za zamenu postojeće opreme, prema uslovima za instaliranje merne opreme.

38.3. Komercijalne relacije utvrdiće se u sektoru električne energije u skladu sa zahtevima ovog zakona ne kasnije od 18 meseci od dana proglašenja ovog zakona.

38.4. Javni snabdevač treba da pripremi i predloži svakom potrošaču ugovor o snabdevanju sa električnom energijom po uslovima propisanim u stavu 38.3. ovog člana.

38.5. U slučaju neuspeha zaključenja komercijalnog ugovora za snabdevanje sa električnom energijom unutar roka utvrdjenom u stavu 38.3, korisnici mrežne licence mogu da isključe osobu koji prima ili koji se snabdeva nezakonito sa električnom energijom od električne mreže.

38.6. EKK će podneti zahtev za licencu za svoje proizvodne aktivnosti i javnog snabdevanja u roku od 90 dana od dana proglašenja ovog zakona.

38.7. Operator Sistema Prenosa pripremiće Kod Mreže, Kod Standarda Električne Energije, Kod za Zaštitu Potrošača, Kod za Električnu Opremu, Kod za Merenje, Kod Distribucije i iste će podneti Regulatornom Uredu za Energiju na usvajanje u roku od (12) meseci posle proglašenja ovog zakona.

Član 39

Ovaj zakon stupa na snagu nakon usvajanja od strane Skupštine Kosova i na dan proglašenja od SPGS.

**Zakon Br. 2004/10
29 April 2004**

Predsednik Skupštine Kosova

akademik Nexhat Daci